

Bydgoszcz, 25.05.2022 r.

Dr hab. n o zdr. Anna Andruszkiewicz , prof. UMK
Kierownik Katedry Podstaw Umiejętności
Klinicznych i Kształcenia
Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych
Wydział Nauk o Zdrowiu CM UMK w Toruniu

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Pani mgr Anny Pleszewa

Ocena jakości życia chorych na raka jajnika otrzymujących chemioterapię pierwszego rzutu w warunkach dziennej hospitalizacji

napisanej pod kierunkiem dr hab. n. o zdr. Grażyny Bączyk

Jakość życia człowieka to istotne zagadnienie, które w ostatnim czasie jest w kręgu zainteresowań nie tylko medycyny, ale również pielęgniarstwa. Na powyższe z pewnością ma wpływ zwracanie szczególnej uwagi na rosnące koszty opieki zdrowotnej oraz konieczność oceny efektywności leczenia i opieki pielęgniarskiej. Jakość życia jest pojęciem wieloznacznym, o charakterze wielowymiarowym odzwierciedlającym różne aspekty funkcjonowania człowieka. W kontekście powyższych danych tematyka badawcza podjęta przez Autorkę niniejszej rozprawy doktorskiej wydaje się niezwykle ważna i uzasadniona. Celem badań mgr Anny Pleszewa była analiza jakości życia pacjentek leczonych chemioterapią pierwszego rzutu raka jajnika w trybie jednodniowym. Taki cel badań lokuje pracę w nurcie badań nauk o zdrowiu. Doktorantka prezentuje do oceny pracę empiryczną, zbudowaną zgodnie z wymaganiami stawianymi rozprawom badawczym.

Charakterystyka i ocena formalna rozprawy doktorskiej

Przedstawiona do oceny praca doktorska ma formę jednostronnego wydruku komputerowego w twardej oprawie zawierającego 154 ponumerowane strony, w tym zasadniczego tekstu 141 stron. Pozostałą część pracy stanowią streszczenia w języku polskim (s.142-143) i w języku angielskim (s.143-144), piśmiennictwo (s.145-151), spis tabel (s.152-154), spis rycin (s.152), oraz aneks: zawierający m.in. narzędzia badawcze, zgodę Komisji Bioetycznej i zgody na wykorzystanie narzędzi badawczych. W tekście rozprawy zamieszczono 37 tabel i 4 ryciny. Lista piśmiennictwa zawiera 118 opisów bibliograficznych. **Część teoretyczna rozprawy** jest poprawna i daje podstawy do postawienia pytań badawczych, opracowania założeń o wzajemnych zależnościach oraz wskazuje na sposób statystycznego opisu i kierunki wnioskowania. W dwóch rozdziałach Autorka opisała podstawy teoretyczne swoich badań. W pierwszym starała się przedstawić podstawowe informacje dotyczące jakości życia. Czytelnik w pierwszym podrozdziale zostaje wprowadzony w zagadnienia związane z charakterystyką pojęcia jakości życia definiowanej z perspektywy zdrowia i choroby. Następnie

została opisana jakość życia w chorobach nowotworowych, by w końcowej części tego rozdziału przejść do omówienia wpływu chemioterapii na jakość życia chorych na raka jajnika. Drugi rozdział zawiera informacje dotyczące raka jajnika. Doktorantka omawia między innymi: epidemiologię, diagnostykę, podział raka jajnika wg. klasyfikacji FIGO, leczenie ze szczególnym uwzględnieniem chemioterapii pierwszego rzutu w leczeniu raka jajnika. Generalnie rozważania Doktorantki są merytoryczne, cechują się jednak nieprecyzyjnością. Moje wątpliwości w tej części pracy budzą następujące kwestie:

- w rozdziale pierwszym w podrozdziale 1.3 zostaje omówiony Wpływ chemioterapii na jakość życia chorych na raka jajnika a dopiero w rozdziale 2 w podrozdziale 2.5.1 zostaje szczegółowo omówiona chemioterapia pierwszego rzutu w leczenie raka jajnika. Warto było by rozważyć dla jasności wyводу przeniesienie tego rozdziału na koniec części teoretycznej pracy lub zmienić kolejność rozdziałów. Najpierw omówić część kliniczną dotyczącą raka jajnika, która stanowi bazę do prowadzenia rozważań w kontekście jakości życia pacjentek z nowotworem;
- w tej części pracy znajdują się stwierdzenia, które budzą zastrzeżenia i tak np.:(s.17) *Wielu z nich wyraża nawet gotowość do czynnego udziału w stowarzyszeniach antyrakowych –nikt nie potrafi lepiej przekazać doświadczeń związanych z leczeniem tym, którzy dopiero rozpoczynają leczenie, dając im optymizm i wolę walki z chorobą, którą można przezwyciężyć i nauczyć się z nią żyć.* (str.20) *Wysoce emetogenne schematy chemioterapii i wywołują opóźnione nudności i wymioty, które występują do kilku dni po zakończeniu podania cytostatyków i wymagają właściwego leczenia. Objawy te często są postrzegane przez pacjentki jako najbardziej lekotwórcze, przerażające skutki leczenia chemicznego;*
- napisanie podpunktu 1.2. pt. Jakość życia w naukach medycznych i chorobach nowotworowych (s.16-18) w oparciu o 7 pozycji literatury, w tym głównie polskich autorów, wskazuje na małą wnikliwość Doktorantki w potraktowaniu tego zagadnienia.

W części metodologicznej rozprawy Autorka opisała podstawy metodologiczne badań własnych. Doktorantka przedstawiła: cel pracy i cele szczegółowe, materiał, przebieg badań zgodnie z zaproponowanymi etapami, opis zastosowanych metod, organizację badań, uzasadnienie zastosowanych metod statystycznych oraz opis badanej grupy. Ta część nie zawiera moim zdaniem wszystkich koniecznych elementów brakuje pytań badawczych i hipotez. Doktorantka nie uzasadnia dlaczego rezygnuje z tego etapu. Podobnie, jak w części teoretycznej wydaje się, że napisane jest wszystko zgodnie z wymaganiami (z wyjątkiem braku pytań badawczych i hipotez), ale nieprecyzyjność opisu burzy to pierwsze dobre wrażenie. Celem badań mgr Anny Pleszewa było dokonanie analizy jakości życia pacjentek leczonych chemioterapią pierwszego rzutu raka jajnika w trybie jednodniowym (s.39). W streszczeniu (s.142) Doktorantka pisze *Celem pracy była ocena jakości życia pacjentek w aspekcie emocjonalnym, poznawczym, fizycznym i społecznym.* Natomiast analizy były prowadzone w oparciu o IV etapy ,które zostały opisane na s.40-41 co wydaje się uzasadnione z punktu widzenia klinicznego, niestety nie znajdują to odzwierciedlenia w celach pracy. To powoduje wiele niejasności i utrudnia

analizę przedstawionego materiału. W podrozdziale 4.2.3.2 EORTC QLQ-OV28 (s.42) Doktorantka używa w odniesieniu do kwestionariusza tzw. *moduł jajnikowy*, takie sformułowanie wydaje się niefortunnym i jest zasadne używanie w tym kontekście przeznaczony dla pacjentek z rakiem jajnika. **Część empiryczna rozprawy** jest generalnie przeprowadzona prawidłowo. Referowanie wyników badań jest logiczne. Tabele są starannie przygotowane, czytelne ta część pracy nie budzi zastrzeżeń (s.44-124). Natomiast moje pytanie dotyczy zastosowanych kryteriów do wyodrębnienia podgrup do analiz, tzn., dlaczego podzielono badane na trzy grupy wiekowe (s. 50). Poproszę o podanie skąd wzięły się kryteria podziału czy podstawą było kryterium kliniczne, statystyczne czy też inne które uznała za zasadne Doktorantka. Zastosowane testy statystyczne są poprawne i wskazują na duże umiejętności Doktorantki w tym obszarze. Sformułowane wnioski mają bardziej charakter postulatów lub zaleceń. Ta dbałość o praktyczny wymiar uzyskanych wyników jest bardzo cenna. Wnioski moim zdaniem wymagają doprecyzowania i odniesienia do uzyskanych wyników.

Ocena strony formalnej

Treści zawarte w rozdziałach są poprawne natomiast warto rozważyć wskazane zmiany redakcyjne dotyczące kolejności rozdziałów. Rozprawa doktorska została zredagowana w sposób typowy dla prac o charakterze empirycznym – część teoretyczna, metodologiczna oraz sprawozdanie z badań wraz z wnioskami. Doktorantka zastosowała klasyczną procedurę korelacyjną, tzn. szukała współzależności między badanymi zjawiskami. Generalnie zredagowała rozprawę poprawnie, aczkolwiek niestarannie pod względem edytorskim i językowym. Pracę napisała językiem prostym i komunikatywnym, jednak nie zawsze poprawnie pod względem stylistycznym. Literaturę dobrała adekwatnie do problematyki badawczej. Podsumowując z formalnego punktu widzenia oceniana rozprawa jest napisana poprawnie. Występujące uchybienia i braki miejscami zakłócały recepcję prezentowanego w pracy wykładu. Podstawy teoretyczne, plan badań i jego realizacja nie budzą jednak zasadniczych zastrzeżeń. Proponuję wprowadzenie wskazanych uwag przed przygotowaniem wyników badania do publikacji. To co warto podkreślić to fakt, że wyniki badań prowadzą do pogłębienia wiedzy na temat jakości życia kobiet z rakiem jajnika leczonych chemioterapią pierwszego rzutu w warunkach dziennej hospitalizacji i to stanowi niezaprzeczalną wartość rozprawy doktorskiej mgr Anny Pleszewa.

Konkluzja:

Stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr Anny Pleszewa pt.: „Ocena jakości życia chorych na raka jajnika otrzymujących chemioterapię pierwszego rzutu w warunkach dziennej hospitalizacji”, spełnia wymogi stawiane rozprawom naukowym na stopień doktora nauk o zdrowiu określone w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. 2018 poz. 261) w związku z art. 179 ust. 1 Ustawy z dnia 3 lipca 2018r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 poz. 1669), stanowiąc oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, a Doktorantka wykazała się ogólną wiedzą

teoretyczną w danej dyscyplinie naukowej oraz posiada umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Mam więc zaszczyt przedłożyć Wysokiej Radzie moją pozytywną ocenę rozprawy wraz z wnioskiem o dopuszczenie Doktorantki mgr Anny Pleszewa do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Z poważaniem

Kierownik
Katedry Podstaw Umiejętności Klinicznych
i Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych
Anna Andruszkiewicz
dr hab. Anna Andruszkiewicz, prof. UMK